

Σχόλια της οργάνωσης παιδικής προστασίας Terre des hommes Hellas (Γη των ανθρώπων) για το νομοσχέδιο «Παρεμβάσεις στον Ποινικό Κώδικα και τον Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για την επιτάχυνση και την ποιοτική αναβάθμιση της ποινικής δίκης – Εκσυγχρονισμός του νομοθετικού πλαισίου για την πρόληψη και την καταπολέμηση της ενδοοικογενειακής βίας»

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Β' ΠΑΡΕΜΒΑΣΕΙΣ ΣΤΟΝ ΠΟΙΝΙΚΟ ΚΩΔΙΚΑ – ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ Ν. 4619/2019

Άρθρο 24 Εξορθολογισμός των κριτηρίων περιορισμού ανηλίκων σε κατάσταση κράτησης νέων- Τροποποίηση παρ. 1 άρθρου 127 Ποινικού Κώδικα

Η ΑΜΚΕ Terre des hommes Hellas/Γη των ανθρώπων θεωρεί εξόχως προβληματική την τροποποίηση της διάταξης του άρθρου 127 αναφορικά με την κράτηση ανηλίκων. Η τροποποίηση αυτή διευρύνει τις περιπτώσεις περιορισμού ελευθερίας των ανηλίκων και ως τέτοια έρχεται σε αντίθεση με την Σύμβαση για τα Δικαιώματα του Παιδιού.

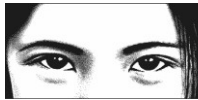
Ειδικότερα, η τροποποίηση του άρθρου 127 ΠΚ έρχεται σε αντίθεση με το πνεύμα του άρθρου 37 περ. β' της Διεθνούς Σύμβασης για τα Δικαιώματα του Παιδιού, το οποίο ορίζει ότι η κράτηση ενός παιδιού θα πρέπει να αποτελεί έσχατο μέτρο¹. Η τροποποίηση του άρθρου 127 ΠΚ διευρύνει σημαντικά το πεδίο εφαρμογής της διάταξης, με αποτέλεσμα η κράτηση παιδιών να μην αποτελεί πλέον έσχατο μέτρο, γεγονός που θα αυξήσει σημαντικά τον αριθμό των ανηλίκων κρατουμένων. Σημειώνεται ότι ο Συνήγορος του Πολίτη στην Έκθεσή του για το έτος 2022 ανέφερε ρητώς ότι αποτελεί πρόβλημα η έλλειψη χώρων φοίτησης, μελέτης, ψυχαγωγίας και απασχόλησης στο Ειδικό Σωφρονιστικό Κατάστημα Νέων Κασσαβέτειας², ενώ η βασική αρχή, όπως αποτυπώνεται και στις Κατευθυντήριες Γραμμές για την Πρόληψη της Νεανικής Παραβατικότητας³ είναι ότι δεν πρέπει να περιορίζεται κανένα άλλο δικαίωμα του παιδιού πέρα από το δικαίωμα στην ελευθερία, ως συνέπεια της στέρησής της. Περαιτέρω, υπενθυμίζουμε την ολοένα αυξανόμενα δημοσιεύματα σχετικά με περιστατικά σωματικής και σεξουαλικής βίας εντός της φυλακής⁴.

¹ <https://www.refworld.org/cgi-bin/telex/vtx/rwmain/opendocpdf.pdf?reldoc=y&docid=4bcbf83a2>

² <https://www.synigoros.gr/el/category/default/post/ethsia-ek8esh-2022>

³ <https://www.ohchr.org/en/instruments-mechanisms/instruments/united-nations-guidelines-prevention-juvenile-delinquency-riyadh>

⁴ Ενδεικτικά αναφέρουμε: https://www.efsyn.gr/ellada/koinonia/388501_16hronos-biose-ti-friki-se-fylakes-anilikon καθώς και <https://www.naftemporiki.gr/society/1492123/fylakes-aylona-pos-xespan-ta-aimatira-epeisodia-8-traymaties/>

Σημειώνεται πως αυτή είναι η δεύτερη διεύρυνση του πεδίου εφαρμογής της συγκεκριμένης διάταξης.⁵ Οι συνεχείς τροποποιήσεις στον Ποινικό Κώδικα και Κώδικα Ποινικής Δικονομίας δυσχεραίνουν τη δημιουργία μιας ακριβούς αποτύπωσης της παραβατικότητας των ανηλίκων σε βάθος χρόνου. Αυτό βέβαια, με τη σειρά του, δυσχεραίνει τη διάκριση των τάσεων στην παραβατικότητα και δεν παρέχει τα απαραίτητα στοιχεία στα οποία θα μπορούσαν να βασιστούν αποτελεσματικές στρατηγικές πρόληψης.

Η Terre des hommes Hellas τάσσεται γενικά κατά της κράτησης των ανηλίκων καθώς, ανεξάρτητα από τις συνθήκες στις οποίες κρατούνται, η κράτηση έχει έντονες και αρνητικές επιπτώσεις στα παιδιά, θέτοντας σε κίνδυνο την ψυχολογική και σωματική τους υγεία αλλά και την ομαλή τους ανάπτυξη. Επηρεάζει ολόκληρη την οικογένεια καθώς πολλά παιδιά ενδέχεται να χάσουν την στήριξη του οικογενειακού τους περιβάλλοντος ή να αναλάβουν ευθύνες που δεν αναλογούν στον βαθμό της ωριμότητάς τους. Ο ποινικός εγκλεισμός των ανηλίκων οδηγεί επίσης στον στιγματισμό και στην περιθωριοποίηση με αποτέλεσμα πολλές φορές την υποτροπή λόγω της εξοικείωσης με εγκληματικές συμπεριφορές.

Η πολύχρονη εμπειρία μας στο πεδίο τόσο στην Ελλάδα αλλά και σε άλλες χώρες ανά τον κόσμο έχει δείξει πως τα περιστατικά βίας ανηλίκων δεν είναι παρά μία αντανάκλαση της κοινωνίας στην οποία μεγαλώνουν. Μέσα από τις δράσεις μας με παιδιά έχουμε παρατηρήσει ότι τα περισσότερα παιδιά που έρχονται σε σύγκρουση με το νόμο αντιμετωπίζουν πολλαπλά προβλήματα στο σπίτι τους ή και στις κοινότητές τους, ή/και αντιμετωπίζουν την πίεση των συνομηλίκων τους σε σχέση με την ανάληψη κινδύνων, όπως οι μικροκλοπές και η χρήση ουσιών.

Οι παρεμβάσεις, λοιπόν, οφείλουν να είναι ολιστικές για να επιτευχθούν τα βέλτιστα δυνατά αποτελέσματα. Πρέπει να αναγνωρίζουν τα βαθύτερα αίτια της παραβατικής συμπεριφοράς ενός παιδιού και να προσδιορίζουν τις κατάλληλες υπηρεσίες για να βοηθήσουν το παιδί να αντιμετωπίσει τα προβλήματά του. Οι απαιτούμενες υπηρεσίες μπορεί να περιλαμβάνουν υποστήριξη για βασική εκπαίδευση και κατάρτιση δεξιοτήτων, απασχόληση, προγράμματα ανεξάρτησης όπου χρειάζεται και οικογενειακή συμβουλευτική.

Βάσει των ανωτέρω, η Terre des hommes Hellas είναι αντίθετη με τη συγκεκριμένη τροποποίηση και προτείνει τη θέσπιση περαιτέρω προϋποθέσεων οι οποίες θα πρέπει να πληρούνται σωρευτικώς προκειμένου να διασφαλιστεί ότι η κράτηση θα αποτελεί πράγματι το έσχατο μέτρο.

Επιπλέον, λαμβάνοντας υπόψη το υπ' αριθ. 24 Γενικό Σχόλιο της Επιτροπής των Ηνωμένων Εθνών για τα Δικαιώματα του Παιδιού⁶ καθώς και τη διεθνή βιβλιογραφία η Terre des hommes Hellas προτείνει τα εξής μέτρα:

1. Την απόδοση μεγαλύτερης έμφασης στην επιβολή εναλλακτικών μέτρων, όπως τα μέτρα επιμέλειας, η κοινωφελής εργασία, η παρακολούθηση ειδικών προγραμμάτων και κυρίως σε διαδικασίες αποκαταστατικής δικαιοσύνης όπως η συνδιαλλαγή θύτη και θύματος του άρθρου 122 ΠΚ.

⁵ <https://www.kodiko.gr/nomothesia/document/529099/nomos-4619-2019>

⁶ <https://www.ohchr.org/en/documents/general-comments-and-recommendations/general-comment-no-24-2019-childrens-rights-child>

2. Την παροχή κατάρτισης στους εισαγγελείς σχετικά με τα πλεονεκτήματα της επιβολής εναλλακτικών μέτρων.
3. Την ενίσχυση της συνεργασίας μεταξύ εισαγγελέων και επιμελητών ανηλίκων.
4. Την έκδοση κατευθυντήριων γραμμών που θα καλύπτουν τη χρήση των εναλλακτικών μέτρων στην προδικασία.
5. Την εισαγωγή πιλοτικών προγραμμάτων εναλλακτικών μέτρων με στόχο την επανένταξη των παιδιών και τη μείωση των υποτροπών.
6. Τέλος, προτείνουμε την αύξηση της ηλικίας κράτησης στα δεκαέξι (16) έτη.

Άρθρα 39-42 : Η Terre des hommes Hellas/Γη των ανθρώπων καλωσορίζει τις τροποποιήσεις στις διατάξεις 330, 333, 348Α, 348Γ ΠΚ που αυστηροποιούν το πλαίσιο στις περιπτώσεις όπου η πράξη παράνομης βίας, απειλής και πορνογραφίας στρέφεται κατά ανηλίκου. Είναι εξίσου σημαντική (αν όχι περισσότερο) η πρόληψη περιστατικών βίας απέναντι σε παιδιά, η έγκαιρη αναγνώριση και καταγγελία.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ Δ' ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΣ ΤΟΥ ΝΟΜΟΘΕΤΙΚΟΥ ΠΛΑΙΣΙΟΥ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΡΟΛΗΨΗ ΚΑΙ ΚΑΤΑΠΟΛΕΜΗΣΗ ΤΗΣ ΕΝΔΟΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΚΗΣ ΒΙΑΣ - ΤΡΟΠΟΠΟΙΗΣΕΙΣ Ν. 3500/2006

Άρθρα 88-90: Η Tdh Hellas καλωσορίζει τις τροποποιήσεις στα άρθρα 6, 7 και 9 του ν. 3500/2006 που αυστηροποιούν το πλαίσιο στις περιπτώσεις τέλεσης ενδοοικογενειακής βίας σε βάρος ανηλίκου.

Άρθρο 91: Προϋποθέσεις ποινικής διαμεσολάβησης – Τροποποίηση άρθρου 11 ν. 3500/2006

Η θέσπιση του ορίου ηλικίας για την ποινική διαμεσολάβηση έρχεται σε αντίθεση με το άρθρο 1511 παρ.3 του Αστικού Κώδικα, το οποίο ορίζει ότι ανάλογα με την ωριμότητα του τέκνου πρέπει να ζητείται και να συνεκτιμάται η γνώμη του, πριν από κάθε απόφαση σχετική με τη γονική μέριμνα και τα συμφέροντά του. Ο νομοθέτης δεν έχει θέσει όριο ηλικίας στην διάταξη αυτή, αφήνοντας έτσι τον δικαστή να εκτιμήσει ελεύθερα την ωριμότητα του παιδιού. Προτείνουμε την μείωση του ορίου της ηλικίας από τα 14 στα 12 έτη, έτσι ώστε το παιδί να καταστεί υποκείμενο δικαιωμάτων και το εν λόγω νομοθέτημα να γίνει ουσιαστικά παιδοκεντρικό.

Άρθρο 98- Υποχρεώσεις των επαγγελματιών - Αντικατάσταση άρθρου 23 ν. 3500/2006

Κρίνεται θετική η διεύρυνση του κύκλου των επαγγελματιών που έχουν υποχρέωση αναφοράς σε περιπτώσεις υποψίας τέλεσης εγκλήματος ενδοοικογενειακής βίας σε βάρος ανηλίκου. Θετική επίσης κρίνεται η πρόβλεψη του ακαταδίωκτου αυτών. Προτείνουμε την επέκτασή της με τρόπο που συμπεριλαμβάνει όλους τους επαγγελματίες οι οποίοι έρχονται σε επαφή με παιδιά όπως, για παράδειγμα οι εργαζόμενοι σε κατασκηνώσεις, σε παιδότοπους κ.ο.κ. .

Αθήνα, 22 Δεκεμβρίου 2023